

Randhoeve 221
3995 GA Houten
Tel. 030-2617616
E-mail: foss@hetnet.nl
Website: www.stichtinghoormij.nl

Ned. federatie van ouders van slechthorende kinderen
en van kinderen met spraak-taalmoelijkheden

NOTULEN VAN DE ALGEMENE FOSS-LEDENVERGADERING

GEHOUDEN OP 21 APRIL 2018

OP HET LANDELIJK BUREAU TE HOUTEN

**De lijst van aanwezigen op deze bijeenkomst
en van de afmeldingen voor deze vergadering
kan onder voorwaarden worden verkregen
via het landelijk bureau**

1. Opening en vaststellen agenda

Jan Heijboer (voorzitter) heet iedereen welkom.
De aanwezigen stellen zich kort voor.

Hoewel de FOSS een flink aantal leden heeft, blijkt maar een heel klein deel belangstelling te hebben voor de FOSS-ledenvergadering. Dat geldt zowel voor de buitengewone leden (ouderraden) als voor de individuele leden.

Toch is het voor de FOSS belangrijk dat er door de aanwezigen wordt meegedacht en besloten over de prioriteiten en de toekomst van de vereniging.

2. Mededelingen

A. Postbus van de FOSS opgeheven

Om dat de kosten steeds meer op gingen lopen en het aanbod van post sterk terugloopt is Postbus 14 te Houten opgeheven.

Het postadres van de FOSS is: Randhoeve 221, 3995 GA Houten.

B. Pinksterkamp van SH-Jong in Haaksbergen

Heb je geen plannen tijdens de pinksterweekend? Heb je zin in een uitdaging? Geef je dan nu op voor het Pinksterkamp in Haaksbergen. Het is van 18 tot 21 mei 2018.

Je ontmoet andere slechthorende jongeren en je gaat samen outdoor activiteiten doen. De ingrediënten van het Pinksterweekend zijn natuurlijk chillen, lachen, actie en vooral gezelligheid! Het Pinksterkamp is voor slechthorende jongeren in de leeftijd van 15 tot en met 30 jaar. Bij de activiteiten ontmoet je andere slechthorende jongeren en kan je ervaren wat SH-Jong jou te bieden heeft. Aanmelden via www.shjong.nl (bij Agenda).

C. Zomerkamp Spraaksaam

Het Zomerkamp van SpraakSaam wordt gehouden van 29 juni t/m 1 juli in YMCA Boshuis te Driebergen.

Ook dit keer staan er diverse sportieve activiteiten gepland om er een aantrekkelijk weekend van te maken. Aan de regio-bijeenkomsten van SpraakSaam hebben weer nieuwe TOS-jongeren deelgenomen en onder deze jongeren bestaat ook belangstelling om deel te nemen aan het Zomerkamp.

Kentalis en Auris hebben voor het zomerkamp een kleine subsidie verstrekt.

Aanmelden voor het zomerkamp kan bij Mark Espelo (e-mail mark@spraaksaam.com)

In een uitgave van Balans Magazine is een leuk artikel over het Zomerkamp van 2017 verschenen.

D. SamenTrOtS, activiteiten voor TOS-kinderen

Kinderen met TOS vinden het leuk om met andere kinderen die ook TOS hebben samen te spelen, te sporten en te knutselen. Je begrijpt elkaar gewoon wat makkelijker en je hoeft je niet zo alleen te voelen.

SpraakSaam, Auris en Kentalis organiseren inmiddels in Rotterdam en in Eindhoven de SamenTrOtS-bijeenkomsten. Speciaal voor TOS-kinderen in de leeftijd van 7 tot en met 14 jaar. Voor de ouders is er gelegenheid om met elkaar te spreken. Dit jaar zullen er diverse bijeenkomsten in deze plaatsen worden gehouden. Op de eerst gehouden bijeenkomsten zijn ca. 8 kinderen met hun ouders gekomen. Iedereen is erg enthousiast.

Gevraagd wordt of er ook in andere plaatsen bijeenkomsten gehouden kunnen worden. Er is belangstelling uit Groningen en uit Noord Holland. Michel Pellen coördineert deze activiteit en hij adviseert om aanwezige belangstelling even schriftelijk te mailen naar michel.samentrots@gmail.com. Hij zal het dan verder bespreken met de organisatie.

E. Herdruk FOSS-brochure Meedoen!

De wervingsbrochure Meedoen! Maak kennis met het werk van de FOSS, zal in het najaar als geactualiseerde herdruk verschijnen. Vanzelfsprekend komt ook een digitale versie beschikbaar. Zowel slechthorendheid als TOS komen aan bod.

De hoortoestellenfirma Phonak subsidieert deze herdruk.

F. Dag van de logopedie

Niet of nauwelijks kunnen spreken, betekent niet dat je niets te zeggen hebt. Ook de ruim half miljoen Nederlanders die zich via spraak niet (meer) kunnen uitdrukken, hebben behoefte om te communiceren. Door andere communicatievormen en -middelen te gebruiken, kunnen zij zich toch uiten. Veel mensen weten niet dat de logopedist daarbij kan helpen. Daarom stond de Dag van de Logopedie op 6 maart 2018 in het teken van Ondersteunde Communicatie (OC).

‘OC geeft mensen de mogelijkheid mee te doen, zich te ontwikkelen en te laten zien wie ze zijn’, verklaart Hans van Balkom, bijzonder hoogleraar Ondersteunde Communicatie aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Bij Ondersteunde Communicatie kun je gebruikmaken van lichaamstaal en ondersteunende gebaren of van eenvoudige hulpmiddelen, zoals een pictobord en fotoklappers. Ook kun je diverse low-tech en high-tech hulpmiddelen inzetten: van spraakcomputers tot tablets en smartphones met een grote variëteit aan apps en bedieningsapparatuur, die geschikt zijn voor tekst- en symboolcommunicatie.

Meer informatie over Ondersteunde Communicatie op www.logopedie.nl.

G. Auris ontwikkelt prentenboek voor kinderen naar de behandelgroep

Voor veel kinderen die slechthorend zijn of een tos hebben, is starten op een behandelgroep een spannende tijd. Ook voor ouders is het spannend. Met het prentenboek ‘Bo gaat naar de Auris Behandelgroep’ worden jonge kinderen en hun ouders voorbereid op het eerste bezoek aan de behandelgroep. Er is ook een app ontwikkeld om de eerste stap naar de behandelgroep makkelijker te maken.

Een Auris Behandelgroep ziet er uit als een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal. Het grote verschil is dat in de behandelgroep jonge kinderen behandeld worden die problemen hebben in de communicatie. Zowel voor kinderen met een auditieve beperking als voor kinderen met tos wordt gewerkt met ondersteunende gebaren voor het gesproken Nederlands.

Informatie op www.auris.nl

H. Fietsgedrag van dove en slechthorende kinderen

Nederland staat bekend als het fietsland. Niet zo gek als je bedenkt dat alle inwoners gezamenlijk 22,5 miljoen fietsen bezitten en er 35.000 kilometer aan fietspaden in ons landje ligt. We fietsen naar school, naar ons werk, naar de winkel en voor ons plezier. Hoe zit dat met dove en slechthorende kinderen? Fietsen zij net zo vaak en met net zoveel plezier als hun horende leeftijdgenootjes?

In het onderzoek ‘Fiets je mee’ brengen we het fietsgedrag en de fietsbeleving van dove, slechthorende en horende kinderen in de leeftijd van 8 tot 13 jaar in kaart. We vragen ouders (anoniem) een online vragenlijst in te vullen.

Het onderzoek is een samenwerking tussen NSDSK, Kentalis en University of Iowa, Verenigde Staten. We bekijken namelijk ook of het fietsgedrag van Nederlandse dove, slechthorende en horende kinderen anders is dan dat van hun Amerikaanse leeftijdgenootjes. Informatie op <https://nsdsk.nl/doe-mee-aan-fiets-je-mee>

I. Project OPSTAP

Je hebt TOS, je bent 17-30 jaar, je hebt een Wajong of je staat in het doelgroepregister van de gemeente en ... je wilt je ervaringskennis over tos inzetten voor anderen. Voor jou start in oktober weer een opleiding tot Ervaringswerker TOS bij Kentalis.

Kijk hiervoor op www.tostv.nl

Kentalis is met het project OPSTAP in 2016 gestart en heeft al enkele tos-jongeren in de eigen organisatie aan het werk. Jonge kinderen zien de ervaringswerkers als een rolmodel en dat is belangrijk voor hun verdere ontwikkeling.

3. Bespreking verslag ledenbijeenkomst 8 april 2017

Tekstueel: blz. 7 bij 4b: Kascontrolecommissie boekjaar 2016 moet zijn boekjaar 2017. Het verslag wordt vervolgens goedgekeurd met dank aan de notulist.

Naar aanleiding van het verslag: blz. 6 bij 3:

Jan Heijboer heeft besloten om voorlopig aan te blijven als voorzitter van de FOSS. Dit heeft direct te maken met ontwikkelingen binnen Stichting Hoormij → zie bij agendapunt 4.

4. FOSS en Stichting Hoormij

-Evaluatie van ruim drie jaar samenwerking binnen Stichting Hoormij.

De FOSS heeft besloten zich terug te trekken als federatiepartner uit Stichting Hoormij. Belangrijkste reden voor het uittreden van de FOSS is dat de leden zich onvoldoende herkennen in het beleid van Stichting Hoormij als vertegenwoordiger namens de ouders. Dit blijkt uit het hoge aantal opzeggingen van het lidmaatschap met de redenen die hierbij worden genoemd. Ook vanuit de ouderraden wordt gemeld dat men een grote afstand tot Hoormij ervaart en een gebrek aan betrokkenheid bij TOS- en SH-kinderen.

Leden van de FOSS hebben behoefte aan belangenbehartiging, willen elkaar ontmoeten en willen een oudervereniging als informatie- en kenniscentrum. Ouders hebben primair minder belang bij de richting waar Hoormij heen wil, namelijk een fondsenwervende stichting ten behoeve van preventie en onderzoek. Met name met betrekking tot tinnitus, Ook SH-Jong heeft besloten om als deelnemer uit te treden.

SpraakSaam is sterk verbonden met de FOSS en zal niet als commissie van Stichting Hoormij verder gaan. De FOSS neemt het op zich om SpraakSaam te ondersteunen.

De NVVS wil Stichting Hoormij vooralsnog voortzetten als fondsenwervende organisatie ten behoeve van onderzoek en preventie.

De formele uittreding gebeurt per 1-1-2019, maar al in de 2^e helft van dit jaar zal de ontvlechting in gang gezet worden.

Advies van de ledenvergadering is om de FOSS-leden per brief te informeren over de ontwikkelingen voordat ze het in Hoormij Magazine (2^e helft mei) gaan lezen.

Jan benadrukt dat er veel energie is gestopt in het maken van een succes van Stichting Hoormij waarin alle doelgroepen een volwaardige positie zouden hebben met voldoende uitstraling. In 2017 is er nog een werkgroep ingesteld om problemen te analyseren en met voorstellen te komen om oplossingen te realiseren.

Het is echter niet gelukt om er samen uit te komen. De nadruk is blijven liggen op de doelgroepen tinnitus en volwassen slechthorenden. Hoormij Magazine en de e-nieuwsbrieven hebben onvoldoende artikelen gebracht voor ouders van TOS- en SH-kinderen. Verder is er geen aanpassing gekomen op het beleid om een vooral fondsenwervende stichting te worden, met alle inzet van de bureaumedewerkers hierbij. De FOSS heeft juist behoefte aan een bureau als kennis- en adviescentrum voor ouders. Met het ministerie van VWS zal gesproken worden over de ontstane situatie en het weer zelf mogen ontvangen van de instellingssubsidie.

Met Arend Verschoor zal spoedig gesproken worden over mogelijkheden voor een arbeidscontract bij de FOSS. Met de uittreding van de FOSS wordt ook het dienstverband van Arend bij Hoormij beëindigd.

-Nieuwe invulling kerntaken van de FOSS (belangenbehartiging, informeren, bijeenkomsten).

De eerste prioriteiten zijn:

- Herpositionering van de FOSS. Een nieuwe FOSS met nieuw elan (FOSS 2.0).
- Het bouwen van een nieuwe website + het maken van e-nieuwsbrieven.
- Mogelijkheden onderzoeken voor het uitgeven van een eigen blad of met andere organisaties een blad uitgeven. Behoeftetepeiling onder leden eventueel door middel van enquête.
- In de publiciteit komen. Bijvoorbeeld via een TOS-campagne.
- Oudergroepen in het land – o.a. op sociale media – ondersteunen en kennis van de FOSS inbrengen ten behoeve van deze oudergroepen.
- Groei van het aantal leden en donateurs. En proberen leden terug te halen die vanwege Hoormij hebben opgezegd.

Om dit te realiseren is veel geld nodig. Fondsen zullen worden benaderd om projecten te financieren.

-Samenwerking met andere ouderorganisaties en met jongerenorganisaties.

Met FODOK, SH-Jong en SpraakSaam zal intensief gesproken gaan worden over samenwerking. De FOSS zal in principe nog geen stappen ondernemen om te komen tot een federatie samenwerking. De afwikkeling van Stichting Hoormij vraagt in dit verband nog te veel aandacht en energie.

5. Financiën

-5A. FOSS-Jaarrekening 2017 en bevindingen “Kascontrolecommissie boekjaar 2017”

Ben Koenen (penningmeester) en Arend Verschoor (beleidsmedewerker) geven een toelichting. Op financieel vlak is het wat ingewikkelder geworden omdat nu bepaald moet worden wat bij Stichting Hoormij hoort en wat bij de eigen organisatie.

Omdat alle activiteiten in 2017 onder de vlag van Stichting Hoormij zijn uitgevoerd, is de financiële verantwoording bijna geheel in de jaarrekening van Stichting Hoormij opgenomen. De jaarrekening van Stichting Hoormij wordt door een accountant van Flinth gecontroleerd. Stichting Hoormij draaide ook in 2017 met een fors verlies. Er worden maatregelen genomen om uitgaven te beperken en inkomsten te vergroten. Fondsenwerving en marketing zijn hierbij nadrukkelijk aan de orde.

De specifieke verantwoording in de jaarrekening van de FOSS heeft betrekking op de bestuurskosten en de kosten van de ALV. De kascontrolecommissie voert de controle uit over de jaarrekening van de FOSS en geeft adviezen.

De kascontrolecommissie boekjaar 2017 bestaat uit Steven Wagenaar (individueel lid te Wognum) en Nathalie Schipper-Out (individueel lid te Spanbroek).

Zij hebben op 21 april 2018 (voorafgaand aan de FOSS-ALV) de declaraties, bankafschriften en boekhoudingen van de jaarrekening 2017 van de FOSS gecontroleerd. Namens het FOSS-bestuur was Ben Koenen (penningmeester) aanwezig. Arend Verschoor (beleidsmedewerker Stichting Hoormij/FOSS) was eveneens aanwezig.

Vragen, opmerkingen en adviezen van de Kascontrolecommissie:

-Overzichtelijke presentatie!

-De kosten van het software pakket van de ledenadministratie zijn hoog. Vanaf 2019 kan de FOSS hierover een andere keuze maken.

-De kosten van de RABO-bank zijn hoog. Mogelijk is de Regiobank voordeliger.

Aandachtspunt hierbij is wel dat het huidige banknummer van de FOSS in publicaties en website staat vermeld en ook bij de leden bekend is.

-Goed dat de postbus van de FOSS is opgeheven ter besparing van kosten.

Controle bankafschriften en declaraties:

De commissie controleert bankafschriften en voert steekproefsgewijs controle uit op de declaraties.

Eindoordeel:

De commissie vindt geen onregelmatigheden en adviseert de ledenvergadering van de FOSS om aan het bestuur van de FOSS decharge te verlenen over de FOSS-Jaarrekening 2017.

Jan Heijboer bedankt de kascontrolecommissieleden voor hun werkzaamheden.

De ledenvergadering verleent bij acclamatie decharge aan het bestuur van de FOSS over de Jaarrekening 2017.

-5B. Begroting 2018. Benoeming “Kascontrolecommissie boekjaar 2018”

De begroting van Stichting Hoormij 2018 is met de vergaderstukken meegestuurd.

De inbreng van de FOSS in de begroting van de Stichting Hoormij wordt door de leden zonder verdere opmerkingen goedgekeurd.

Voor de kascontrolecommissie FOSS-boekjaar 2018 worden benoemd:

*Nathalie Schipper-Out (individueel lid te Spanbroek, 2^e termijn).

*Jacqueline van Rossum (buitengewoon lid Tine Marcusschool te Groningen, 1^e termijn).

6. Passend Onderwijs, actuele ontwikkelingen**Keuzehulponderwijs.nl: de nieuwe site voor ouders en jongeren**

Deze gloednieuwe keuzehulp is erg handig voor het vinden van goede onderwijsondersteuning voor dove, slechthorende en doofblinde leerlingen en voor leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis. Deze groep heeft een aparte positie gekregen in het onderwijs. De keuzehulp helpt je met het stellen van de juiste vragen en bij het maken van goede keuzes.

De keuzehulp helpt je onder andere bij het regelen van extra ondersteuning, zowel voor het regulier onderwijs als voor het speciaal onderwijs. Extra ondersteuning wordt verzorgd door de onderwijsinstellingen voor dove, doofblinde en slechthorende leerlingen en voor leerlingen met een tos. Ook een reguliere school kan in bepaalde situaties extra ondersteuning bieden.

Dit wordt elk schooljaar vastgesteld in het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). In het OPP moet staan welke verwachtingen er zijn voor vervolgonderwijs of voor functies op de arbeidsmarkt. Deze verwachtingen moeten worden onderbouwd. De factoren die het onderwijsproces van de leerling belemmeren of juist bevorderen moeten worden beschreven.

Het is voor ouders en leerling erg belangrijk dat er de juiste verwachtingen zijn. Een school moet bijvoorbeeld geen te lage verwachtingen hebben, anders wordt de leerling tekort gedaan. De school heeft de taak om met ouders en de leerling vanaf 12 jaar het overleg te voeren gericht op het bereiken van overeenstemming.

De website www.keuzehulponderwijs.nl is een initiatief van de gezamenlijke ouder- en belangenorganisaties voor doof, slechthorend en tos.

Regionale ouderbijeenkomsten

In de afgelopen periode zijn door FOSS en FODOK (ouders van dove kinderen) bijeenkomsten gehouden in Amsterdam, Eindhoven, Rotterdam en Zwolle, met als thema ‘Kansen en belemmeringen van passend onderwijs’.

FOSS en FODOK hebben bij het organiseren van de bijeenkomsten enthousiaste medewerking gekregen van de betreffende onderwijsinstellingen. Scholen werden zonder aarzeling beschikbaar gesteld en medewerkers hebben mede invulling gegeven aan het

programma door een presentatie te verzorgen en door de gespreksleiding van de subgroepen te verzorgen.

Aan de ouderavonden konden alle ouders van schoolgaande dove, sh- en tos-kinderen deelnemen, ongeacht de onderwijsinstelling waar het kind op school zit of in de begeleiding zit.

Voor de bijeenkomsten is steeds hetzelfde programma gehanteerd. In het 1^e uur (plenair) hield een vertegenwoordiger van de ouderorganisaties een korte presentatie over ervaringen met en visie op passend onderwijs en vertelde een vertegenwoordiger van de betreffende onderwijsinstelling over actuele ervaringen en over de relaties met de samenwerkingsverbanden. Enkele jongeren vertelden over hun schoolse ervaringen en over de activiteiten van de jongerenorganisatie waar ze bij zijn aangesloten.

Ervaringen van ouders

Ouders hebben verschillende ervaringen met passend onderwijs.

Voor hun kind met een auditieve en/of communicatieve beperking zien zij het grote belang van een gespecialiseerde onderwijssector voor het bieden van speciaal onderwijs en het bieden van ambulante begeleiding in het regulier onderwijs.

Naast tevredenheid is er ook kritiek.

Bij ouders van kinderen met TOS richt die kritiek zich overwegend op de onbekendheid met TOS bij leerkrachten in het regulier onderwijs en de onbekendheid bij verwijzers met de gespecialiseerde onderwijssector voor TOS (o.a. logopedisten).

Ouders van TOS-leerlingen zijn overwegend tevreden met de deskundigheid van de AD-begeleiding.

Ouders van dove en slechthorende kinderen maken zich zorgen over de toekomst van het onderwijs voor hun kind. Speerpunten die worden genoemd zijn: behoud van adequate onderwijsvoorzieningen voor leerlingen met een auditieve beperking en de noodzaak om AD'ers meer te specialiseren.

In het algemeen pleiten ouders voor continuïteit van de ondersteuning voor hun kind in het regulier onderwijs. De mate van ondersteuning kan om redenen afnemen, maar ouders willen gedurende de gehele schooltijd (PO, VO en MBO) op ad hoc basis rechtstreeks een beroep kunnen doen op Consultatie & Advies. Daar zou geen onduidelijkheid en onrust bij aanwezig mogen zijn.

Enkele aanwezigen onderstrepen dit knelpunt. Veel ouders ervaren stress op het moment dat de jaarlijkse toetsen weer worden afgenomen en de onzekerheid hierbij of hun kind van school af moet. Communicatie met ouders laat te wensen over. In een specifiek geval hebben ouders vernomen dat hun kind binnen 3 weken van school af moest en dan ook nog enkele maanden voor het einde van het schooljaar.

Ingebracht wordt ook een positieve ervaring met Auris. Goede en tijdige communicatie, geen einddatum voor een onderwijsarrangement, maar in overleg met school, AD'er en ouders bekijken wat nodig is.

De vergadering vindt het belangrijk dat de FOSS in 2019 als actiespeerpunt benoemt: **'te weinig begeleiding voor leerlingen met een auditieve beperking en voor leerlingen met TOS'**.

Dit heeft vooral ook te maken met het feit dat de ondersteuning gericht is op de schoolse vakken (onderwijsbehoefte) en niet of nauwelijks op de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind.

Het onderwerp sociaal-emotioneel functioneren leent zich uitstekend voor een lezing of workshop op de FOSS-dag.

De Wet Passend Onderwijs wordt in de komende jaren geëvalueerd, met het oog op eventuele nieuwe regelgeving per 2020.

FOSS en FODOK willen graag invulling geven aan deze evaluatie en er voor strijden dat een gespecialiseerde onderwijssector behouden blijft.

Aanbevelingen van FOSS en FODOK aan de sector

1. Zorg voor continuïteit van de ondersteuning. Ouders ervaren het als een groot probleem wanneer een kind geen of nauwelijks ondersteuning krijgt nadat het kind het speciaal onderwijs verlaten heeft. Daarnaast zijn ouders bezorgd over het wegvallen van ambulante begeleiding "omdat het goed gaat". Ze willen een beroep kunnen blijven doen op de AB.
2. Zorg dat leerlingen op een passende manier kunnen wennen in regulier onderwijs:
3. Investeer in specifieke deskundigheid bij ambulante begeleiders, namelijk voor auditief en voor tos.
4. Investeer in de expertise van docenten en AD'ers daar waar het gaat om bijkomende problematiek. Ontwikkel een 'niet-pluis-gevoel', onder andere op psychisch welbevinden, op basis waarvan extra deskundigheid kan worden ingezet.
5. Laat SO-docenten meer ambitie hebben voor (het uitstroomniveau van) hun leerlingen: Laat ze bv. eens in het regulier onderwijs meelopen.
6. Bied docenten en ambulante begeleiders met tos-leerlingen een Ervaar-TOS-circuit aan: En zorg voor iets vergelijkbaars, evt. in de vorm van een seminar met betrokkenheid van jongeren uit de betreffende doelgroepen, ten behoeve van slechthorenden en doven.
7. Bied ambulante begeleiders veel meer structurele informatie en scholing over vreemde talen onderwijs voor leerlingen met auditieve beperkingen en leerlingen met tos.

7. Activiteiten

A. Ervaar TOS-circuit in Groningen

Op zaterdag 9 juni 2018 wordt er weer een Ervaar TOS-circuit aangeboden. Dit keer alleen voor ouders en familieleden. De bijeenkomst is 's middags van 13.00 tot 15.30 in de school Kentalis Dr. J. de Graafschool, I. Boudierplantsoen 9 te Groningen (ontvangst vanaf 12.30 uur).

Aanmelden kan door een e-mail te sturen naar foss@hetnet.nl met vermelding van de namen van de deelnemers. Leden van de FOSS en SpraakSaam betalen € 5,- per persoon. Niet leden betalen € 10,- p.p.

Bij een lidmaatschap kunnen maximaal 4 personen uit een familie meedoen voor het ledentarief.

De organisatie is in handen van SpraakSaam en FOSS, in samenwerking met Auris.

Jongeren van SpraakSaam zijn aanwezig voor begeleiding en gesprekken met de deelnemers.

Het Auris Cursuscentrum te Goes heeft het Ervaar TOS-parcours ontwikkeld voor ouders en professionals. Door een tiental opdrachten te doen leer en ervaar je op een heel praktische manier hoe het is om TOS te hebben. Door het ervaren, vergaar je kennis en krijg je handvatten om kinderen met een TOS te ondersteunen in hun dagelijks functioneren thuis, op school en tijdens vrije tijd. De basis van de opdrachten vormen de taaldomeinen: spraak, auditieve verwerking, woordenschat en taalbegrip, woord- en zinsvorming en taalgebruik. Bij iedere opdracht wordt een duidelijke koppeling gemaakt met de theorie en de praktijk. Na het doorlopen van het circuit vindt er een plenaire terugkoppeling plaats. Zo deel je met elkaar je ervaringen. De begeleiding geeft ook handelingsgerichte adviezen om kinderen met een TOS beter te kunnen ondersteunen.

B. Informatiedag SH en TOS van Stichting Hoormij op 3 november 2018

Zaterdag 3 november a.s. wordt de Informatiedag SH en TOS gehouden en er wordt weer gewerkt aan een aantrekkelijk programma. Een dag speciaal voor ouders van slechthorende kinderen, ouders van kinderen met taalontwikkelingsstoornissen en professionals in de zorg en het onderwijs aan deze kinderen. Dé gelegenheid om in korte tijd erg veel informatie te

krijgen en in een ongedwongen sfeer met elkaar te spreken. Op deze dag verzorgt Stichting Hoormij/FOSS ook een kinderprogramma voor kinderen tot ongeveer elf jaar. En natuurlijk ook voor broertjes en zusjes. SH-Jong heeft op deze dag een eigen programma voor jongeren van 12-15 jaar. Hopelijk kan SpraakSaam op deze dag ook iets organiseren. Diverse organisaties en bedrijven presenteren zich deze dag met een informatiestand.

C. SpraakSaam

SpraakSaam is de organisatie van jongeren (12-30 jaar) met een TOS en wordt ondersteund door de FOSS. Het landelijk bureau biedt zakelijke ondersteuning (o.a. contributie-inning) en Ineke Huisman geeft inhoudelijke en organisatorische ondersteuning.

De activiteiten van SpraakSaam zijn:

- Jaarlijks een landelijke bijeenkomst.
- Regio-bijeenkomsten ondersteunt door begeleiders van Kentalis en Auris (3 regio's met jaarlijks elk 3 zaterdagbijeenkomsten).
- Jaarlijks zomerkamp (3-daags).
- Voorlichting over TOS geven, onder andere op cluster 2-scholen.
- Publiciteit geven over TOS via www.spraaksaam.com, [Facebook](https://www.facebook.com/spraaksaam) en [Twitter](https://twitter.com/spraaksaam).

D. Voucherproject 2016-2018 Iedereen Sterk

In 2016 is het driejarig project Iedereen Sterk gestart, als vervolg op het eerdere samenwerkingsproject Samen sterk. Iedereen sterk is een gezamenlijk initiatief van Stichting Hoormij (als penvoerder), Divers Doof (FODOK, Stichting Plotsdoven en Ned. Dove Jongeren), Dovenschap en Oogvereniging ledengroep Doofblinden. Iedereen sterk wil de eigen regie van mensen met een auditieve, auditief-visuele beperking of een taalontwikkelingsstoornis versterken. Sterker maken in het voeren van gesprekken met andere partijen, zoals de gemeente. Hoe leg je bijvoorbeeld uit dat je specialistische zorg nodig hebt vanwege doofheid? Maar ook wil Iedereen Sterk mensen sterken in het maken van keuzes en het ontdekken van nieuwe mogelijkheden: welke hoorhulpmiddelen zijn er en welke zijn geschikt voor mij?

Inmiddels zijn er 5 keuzehulpen opgeleverd en de gezamenlijke portal www.sterkerdoor.nl

Het project heeft voor elk deelproject een keuzehulp opgeleverd:

- Passend onderwijs: www.keuzehulponderwijs.nl
- Cochleaire implantatie bij kinderen: www.cikeuzehulpkinderen.nl
- Tolkvoorzieningen: www.tolkkeuzehulp.nl
- Zorg en Wmo: www.keuzehulpzorg.nl
- Hoorhulpmiddelen: www.hoorwijzer.nl

E. Een doof of slechthorend kind in de groep

Deze publicatie is gemaakt door de FODOK in samenwerking met de FOSS.

Het laat zeven professionals aan het woord die positieve ervaringen hebben met een doof of slechthorend kind in de groep. Die daar ook extra inzet voor willen doen.

Wanneer je te maken krijgt met een doof of slechthorend kind, sta je voor een uitdaging. Hoe zorg je dat dit kind of deze jongere ondanks de gehoorbeperking zo goed mogelijk kan meedoen?

In de praktijk gaat het helaas niet altijd goed met een doof of slechthorend kind in een horende groep. Als er te weinig kennis is, te weinig begrip, kunnen gemakkelijk problemen ontstaan. Maar het *kán* zeker goed gaan. In dit boekje komen begeleiders aan het woord die het volgens ouders en hun kinderen heel goed doen. In ieder verhaal zijn weer andere waardevolle gezichtspunten en tips te vinden. Informatie op www.fodok.nl

F. Project Bekend en Bemind

Dit project van de gezamenlijke ouder- en belangenorganisaties voor doven, slechthorenden en mensen met tos wordt samen met de Oogvereniging uitgevoerd.

Het is gericht op gemeenten en hun Wmo-beleid.

Doel van het project is de bekendheid bij gemeenten te vergroten over mensen met een zintuiglijke beperking. Dit betekent dat gemeenten zich ervan bewust worden dat deze groep een specifieke benadering nodig heeft, dat gangbare oplossingen bij deze groep vaak niet (goed) werken en dat er in veel gevallen specialistische zorg of begeleiding nodig is. Gemeenten hebben betrekkelijk weinig mensen met een zintuiglijke beperking in hun werkgebied wonen die zorg in het kader van de Wmo aanvragen. De doelgroep is vaak zo klein dat ambtenaren van een Wmo-loket en de wijkteams maar één of twee ondersteuningsvragen per jaar van mensen met een zintuiglijke beperking krijgen. Dit is onvoldoende om zelf expertise op te bouwen, maar ook een reden om als gemeente niet een eigen beleid te ontwikkelen voor de doelgroep. Gemma Wagenaar wijst er op dat ook steeds meer kinderen en jongeren met tos aanspraak maken op zorg vanuit de Wmo.

G. Project Erbij Horen

Na de oplevering van www.erbijhoren.nl (juni 2017) wordt er veel gebruik gemaakt van deze bijzondere website. Niet alleen door kinderen, maar ook door hun ouders en begeleiders. Steeds meer dove en slechthorende kinderen volgen regulier onderwijs en nemen deel aan reguliere clubactiviteiten. In het project zijn veel handige tips verzameld die via de website worden aangeboden voor kinderen in de leeftijd van ca. 8-14 jaar.

H. Richtlijn logopedie bij TOS

In december 2017 is deze richtlijn uitgebracht. Namens de FOSS is Wytske van Weerden actief bij dit project betrokken geweest. Met deze richtlijn hebben logopedisten houvast bij signalering, diagnostiek, behandeling, afsluiten en evaluatie van behandeling. Ook voor het aantonen van het effect van de TOS-behandeling is de richtlijn van belang. Dankzij de richtlijn kunnen kinderen met TOS en hun ouders er nu van op aan dat elke logopedist in Nederland dezelfde uitgangspunten heeft voor de behandeling.

I. Grow2work met aanvullend project You@Work

Het project You@Work is gericht op het begeleiden van dove en slechthorende jongeren naar werk is. Het is een project van de gezamenlijke ouder- en belangenorganisaties voor doven en slechthorenden.

In het project worden de deelnemers begeleid om de route naar werk in eigen hand te nemen. Dit gebeurt via persoonlijke korte projecten, met ondersteuning van ervaringsdeskundigen en professionals. Het bevorderen van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid zijn speerpunten in het project.

Dit project is een verbreding, verdieping en samenvoeging van bewezen succesvolle projecten voor mensen met een zintuiglijke beperking, zoals bij Kentalis met het project OPSTAP. Informatie op www.grow2work.nl.

Gerrie Dijkers wijst op het jongerenpanel van het project Zorg én Perspectief van Fonds NutsOhra. Deze jongeren met een beperking vragen actief aandacht voor maatschappelijke participatie van de doelgroep.

J. Leerlingenvervoer

Met de invoering van Passend Onderwijs zijn gemeenten steeds afwijzender in het vergoeden van leerlingenvervoer naar het speciaal onderwijs.

Regelmatig zijn er ook klachten van ouders over de kwaliteit van het leerlingenvervoer.

Er worden problemen ervaren met chauffeurs, met de gekozen routes, met het brengen en halen van de kinderen op school. De gezamenlijk ouderorganisaties blijven de VNG wijzen op hun verantwoordelijkheid om goed en veilig leerlingenvervoer te regelen.

Als er problemen zijn dan kan het taxibedrijf én de betreffende gemeente worden gewezen op vastgestelde opleidingseisen voor taxichauffeurs met doelgroepen. Zie hiervoor

<https://www.cbr.nl/taxi-doelgroepen.pp>

8. Rondvraag en sluiting

Nathalie Schipper-Out wijst op mogelijkheden voor het inzetten van stagiaires bij het bouwen van de nieuwe FOSS-website.

Gedacht kan ook worden aan de inzet van deelnemers aan het Kentalis-project OPSTAP (www.tostv.nl).

Het bestuur neemt deze adviezen mee in de besluitvorming.

Verder niets voor de rondvraag aan de orde zijnde, sluit Jan Heijboer de vergadering en wenst allen een goede thuisreis.

**Datum volgende FOSS-ledenvergadering:
Zaterdag 6 april 2019**

Verslaglegging door Arend Verschoor